

تنوع موضوعها و تظاهرات خیابانی مذاکرات سیاتل را به شکست کشاند

اشاره:

اجلاس وزیران ۱۲۵ کشور عضو سازمان جهانی تجارت (WTO) نهم تا دوازدهم آذرماه سال جاری (۳ نوامبر تا سوم دسامبر ۱۹۹۹) در شهر سیاتل آمریکا برگزار شد.

هدف از برگزاری این نشست، تدوین دستور کاری برای دور جدید گفت‌وگوهای آزادسازی تجارت وندجانبه در سه سال آینده بود. اما عوامل گوناگونی موجبات شکست اجلاس سیاتل را سبب شدند.

در این مقاله به بررسی مواضع کشورهای عضو سازمان جهانی تجارت در نشست سیاتل و علل شکست این اجلاس می‌پردازیم.

در پایان گفت‌وگوهای سیاتل اعلام شد که بحث درباره مسائل منطرحه در نشست سیاتل پس از تعطیلات سال نو مسیحی در ژانویه خواهد شد.

ابراز مخالفت کردند. آنها طرح مسایل مورد بحث در نشست سیاتل را اقدام کشورهای صنعتی برای ممانعت از دسترسی کشورهای درحال توسعه به بازار کشورهای توسعه یافته، تلقی کردند. در این نشست، هند با انجام گفت‌وگوهای جدید درباره تعرفه و تجارت به شدت مخالفت و اعلام کرد، کشورهای توسعه یافته هنوز به تعهدات قبلی خود در این زمینه عمل نکرده‌اند. اروپا و آمریکا نیز پیش از برگزاری نشست سیاتل چند جلسه هماهنگی داشتند. هدف از تشکیل این نشست‌ها آن بود که اختلافات میان آنان مانع از موفقیت جبهه غرب به کشورهای آسیایی در نشست سیاتل نشود. درگردهمایی دوروزه برلین، وزیر بازرگانی آمریکا (ویلیام دیلی) اظهار داشت: آمریکا و اروپا باید پیش از نشست سیاتل درباره مسایل مورد اختلاف به توافق برسند.

رقابت را برایشان فراهم کند. کشورهای کمتر توسعه یافته تأکید داشتند که اگر سازمان جهانی تجارت، امتیازات ویژه‌ای برای دسترسی آنها به بازارهای بین‌المللی قایل نشود، اقتصاد آنها در جریان جهانی شدن تجارت و فراگیر شدن رقابت در بازارهای آزاد، قربانی خواهد شد. این کشورها از سازمان جهانی تجارت خواستند از ممانعت کشورهای توسعه یافته برای انتقال فن‌آوری و سرمایه به کشورهاشان جلوگیری کند. آنها همچنین خواستار بازنگری پیمان‌های قبلی اتحادیه اروپا برای بخشودگی بدهی‌ها و امتیازات سلب شده از آنان بودند. از نکات قابل توجه در بیانیه نشست دومینیکن آن است که کشورهای شرکت‌کننده در این نشست، با هرگونه گفت‌وگو درباره مطرح شدن مسایل اجتماعی و محیط زیست در تجارت،

موضوع‌گیری جناح‌های درگیر در گفت‌وگوهای آزادسازی تجاری پیش از برگزاری نشست سیاتل، کشورها و بلوک‌های اقتصادی، نشست‌هایی را در گوشه و کنار جهان برای اتخاذ مواضع واحد در نشست سیاتل برگزار کردند. بلوک‌های اقتصادی از برگزاری این نشست‌ها، این هدف را دنبال می‌کردند که با اتخاذ مواضع یکسان گروهی بتوانند در تصمیم‌گیری‌های احتمالی نشست سیاتل تأثیر گذارند و منافعشان را تضمین کنند. رهبران ۷۱ کشور آفریقا، حوزه کاراییب و اقیانوس آرام (ACP) چهار روز پیش از برگزاری اجلاس سیاتل در جمهوری دومینیکن گردهم آمدند. آنها در نهایت از اجلاس سیاتل خواستند که با حذف تعرفه‌های گمرکی واردات کالاها از کشورهای کمتر توسعه یافته، امکان دسترسی مناسب به بازارهای جهانی و

در این نشست، شرکت‌کنندگان امیدوار بودند که در زمینه مسایل مورد اختلاف آمریکا و اروپا از جمله صدور محصولات تولیدشده به شیوه ژنتیکی، گوشت گوساله هورمونی و تجارت موز، توافقی به دست آید.

در همین حال رهبران ۳۴ کشور قاره آمریکا پیش از شروع نشست سیاتل، در همایش چهارروزه «تجارت آزاد منطقه آمریکا»

در تورنتو کانادا گرد هم آمدند. آنها اعلام کردند که در سیاتل علیه یارانه‌های صادراتی نظیر آنچه اروپا در بخش کشاورزی اعمال می‌کند، موضع‌گیری مشترک خواهند داشت.

یارانه‌های صادرات محصولات کشاورزی از بحث‌های کلیدی دستور کار اجلاس سیاتل بود و کشورهای یادشده، به‌ویژه آرژانتین، برزیل، اروگوئه، پاراگوئه، آمریکا، کانادا و مکزیک می‌باشد. این کشورها یارانه‌های صادرات محصولات کشاورزی اروپا را اقدامی ضدتجاری تلقی کردند و اظهار داشتند که در سیاتل به جنگ اروپا خواهند رفت.

در همین حال کشورهای آسیایی نیز ابراز عقیده کردند که سازمان جهانی تجارت باید تکلیف امکانات تجاری برای کشورهای در حال توسعه، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، رقابت، توسعه، تحریم‌های زورمدارانه یکجانبه اقتصادی و سیستم تجاری چندجانبه را مشخص کند. در همین حال آمریکا از کشورهای آسیایی به خاطر نحوه تولید، نقش بیش از حد دولت‌ها در تجارت، بسته بودن بازارهایشان به روی

شرکت‌های آمریکایی، رعایت نکردن قوانین بین‌المللی تجارت و فقدان حمایت از سرمایه‌گذاران خارجی در این کشورها انتقاد کرد.

کشورهای اروپایی نیز قصد داشتند در تجارت محصولات کشاورزی، اصل

بند «کار» ادامه دهند و اصولاً از بحث درباره هر گونه بند اجتماعی که تحریم اقتصادی از طریق سازمان یاد شده را به دنبال دارد، خودداری کنند.

اگرچه موضع‌گیری بی‌محابای انکتاد تعجب کارشناسان و دیپلمات‌ها را

برانگیخت و با استقبال نمایندگان تجاری کشورهای فقیر مواجه شد، اما بررسی آن حایز اهمیت است. انکتاد تصور می‌کند که

○ آمریکا فواستار اضافه شدن بند «کار» به مقررات سازمان جهانی تجارت بود، اما کشورهای در حال توسعه که آن را مانعی در راه جذب سرمایه‌گذاری خارجی تلقی می‌کنند، با آن مخالف بودند. حتی کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل نیز از کشورهای فقیر فواست با این بند مخالفت کنند.

جریان ورود سرمایه به کشورهای در حال توسعه و فقیر برای بهره‌گیری از نیروی کار فراوان (و به نسبت ارزان) این جوامع، با لحاظ شدن بند «کار» به قوانین سازمان جهانی تجارت متوقف نمی‌شود و در نتیجه رشد و توسعه اقتصادی جوامع فقیر و در حال توسعه با اختلالات بسیاری روبه‌رو خواهد شد.

نمایندگان کشورهای فقیر نیز با همین استدلال مخالفت خود را با اضافه شدن بند «کار» به قوانین سازمان جهانی تجارت که موردنظر آمریکا نیز بود، اعلام کردند.

در همین حال سازمان‌های کارگری بین‌المللی مانند کنفدراسیون بین‌المللی اتحادیه‌های بازار آزاد و کنفدراسیون کارگران آمریکا که همزمان با برگزاری نشست سیاتل، تظاهرات وسیعی را در این شهر ترتیب دادند، خواستار افزودن بند اجتماعی به قوانین سازمان جهانی تجارت شدند و اخطار کردند که در صورت اضافه نشدن این بند، سازمان جهانی تجارت با اعتراضات کارگری در سطح جهان مواجه خواهد شد. البته موضع‌گیری سازمان‌های

احتیاط را به تصویب سازمان جهانی تجارت برسانند تا بتوانند بر مبنای آن در صورت بروز تودید نسبت به سلامت یک کالا، واردات آن را تحریم کنند. البته آمریکایی‌ها در این زمینه عقیده دارند که موضع اروپا از جهت حفظ سیاست‌های حمایتی بازرگانی می‌باشد.

موضع‌گیری سازمان‌های غیردولتی و بین‌المللی

دو روز پیش از شروع اجلاس وزیران سازمان جهانی تجارت در سیاتل آمریکا، کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل (انکتاد) با انتشار گزارشی از کشورهای فقیر خواست با تلاش آمریکا برای افزودن بند «کار» به قوانین سازمان جهانی تجارت مقابله کنند.

انکتاد از کشورهای فقیر خواست، در برابر فشار آمریکا مقاومت کنند و اجازه ندهند بند «کار» درباره معیارهای اساسی کار و کارگری به قوانین سازمان جهانی تجارت افزوده شود.

در این گزارش از کشورهای بنگلادش، تانزانیا و هائیتی خواسته شد که به مقاومت خود در برابر اضافه شدن

مطروحه در نشست سیاتل روشن ساخته بودند.

در جریان برپایی اجلاس سیاتل، تظاهرات خیابانی در شهر سیاتل علیه برگزاری این نشست برپا شد که تا حدود زیادی بر مذاکرات آن تأثیر گذارد و نگاه جامعه جهانی را از طریق دوربین‌های تلویزیونی به شهر سیاتل و تظاهرات طرفداران محیط زیست و حقوق کارگران معطوف کرد.

از سوی دیگر پیچیدگی مباحث مطروحه برای دستور کار این نشست و تنوع موضوع‌های

مورد بررسی در کنار تأثیرگذاری تظاهرات خیابانی که مانع از برپایی مراسم افتتاح این نشست در روز نخست شد، در نهایت به شکست مذاکرات انجامید.

جلب توجه جامعه جهانی به تظاهرات سیاتل موجب شد که شبکه‌های اطلاع‌رسانی توجه کمتری به مذاکرات سیاتل نشان دهند. اما در مجموع می‌توان گفت که سخنرانی چندوجهی دبیرکل سازمان ملل، رییس‌جمهوری آمریکا و اظهارنظرهای مقام‌های اروپایی درباره نشست سیاتل حایز اهمیت است.

«کوفی عنان» دبیرکل سازمان ملل در اجلاس وزیران کشورهای عضو سازمان جهانی تجارت گفت: اجلاس سیاتل می‌تواند بنیادی برای یک نظام جهانی تجارت پایه‌گذاری کند که عادلانه و در عین حال آزاد باشد و پایگاه جدیدی برای مبارزه علیه فقر تأسیس کند.

وی گفت: اگر نتوانیم برای ایجاد سیاست‌های باز، اعتماد عمومی را جلب کنیم و منافع گسترش و باز شدن تجارت را به‌طور کامل و عادلانه متوجه

سیاسی کشورهای مستقل وارد می‌شود و آنها را مجبور می‌کند توانین و اولویت‌های خود را تغییر دهند. فکر اصلی این سازمان فقط آن است که تجارت آزاد و در عمل ارزش‌ها و سود سازمان‌های چندملیتی باید بر همه ارزش‌های دیگر برتری داشته باشد و هر مانعی که بر سر راه تجارت بین‌المللی باشد، با سوءظن نگریسته شود. این

○ سازمان‌های کارگری بین‌المللی، تظاهرات وسیعی را در سیاتل برپا کردند و فواستار افزودن بند اجتماعی به قوانین سازمان جهانی تجارت شدند و اقطار دادند که مخالفت این سازمان با بند مذکور موجب بروز اعتراضات کارگری در سراسر جهان خواهد شد.

موانع می‌تواند قوانینی باشد که برای حفاظت از محیط زیست، تجارت‌های کوچک، حقوق بشر، حقوق مصرف‌کنندگان، کارگران، حق حاکمیت ملی و دمکراسی، تدوین و اعمال می‌شوند.

آنها عقیده دارند که مقررات سازمان جهانی تجارت در زمینه حذف موانع غیرتعرفه‌ای و سهمیه‌بندی‌های وارداتی به ویژه در دو بخش غذاهای هورمونی و محصولات چوبی برای جامعه جهانی از نظر حفظ سلامت انسان و محیط زیست زیانبار است.

دستورکار اجلاس سیاتل

در دستور کار اجلاس سیاتل، موضوعات گوناگونی نظیر یارانه‌های صدور محصولات کشاورزی، حقوق کارگران، دسترسی به بازار جهانی، چگونگی آزادسازی تجارت و اقتصاد، سرمایه‌گذاری و سیاست‌های رقابتی در تجارت گنجانده شده بود. این در حالی بود که کشورها و بلوک‌های اقتصادی، از پیش مواضع خود را در برابر مسایل

کارگری غرب در این زمینه از جهت دلسوزی با کارگران فقیر و فاقد امکانات تأمین اجتماعی گسترده در کشورهای درحال توسعه و تلاش برای حفظ حقوق اجتماعی آنها نمیباشد، بلکه این سازمان‌ها از آن بیم دارند که آزادی نقل و انتقال سرمایه و رشد سرمایه‌گذاری در کشورهای درحال توسعه، برای آنها بیکاری به ارمغان آورد.

البته هند، برزیل و آفریقای جنوبی که در ردیف مخالفان سرسخت افزودن بند «کار» به مقررات

سازمان جهانی تجارت هستند، عقیده دارند که آمریکا به لحاظ بیم از سرازیر شدن کالاهای ارزان به بازارش و شکست در رقابت‌های تجاری، خواستار اضافه شدن این بند می‌باشد و فقط از افزایش بیکاری وحشت دارد و در فکر حمایت از کارگران در کشورهای فقیر نمی‌باشد.

در همین حال ۲۳ سازمان آمریکایی و کاتاندایی در آستانه برگزاری نشست سیاتل، سازمان جهانی تجارت را متهم کردند که با اقتصاد جهان به صورت یک دولت جهانی نامرئی و مستبد عمل می‌کند.

این سازمان‌ها که اغلب تشکل‌های طرفدار محیط زیست و مؤسسه‌های تحقیق در زمینه جهانی شدن اقتصاد و تجارت می‌باشند، اعلام کردند که سازمان جهانی تجارت به صورت اولین دولت جهانی درآمده است، اما دولتی که منتخب هیچ‌کس نیست. آنها این سازمان را قدرتمندترین، محرمانه‌ترین و غیردمکراتیک‌ترین نهادها در جهان خواندند و افزودند، قدرت سازمان جهانی تجارت به طور عمیقی در جریان‌های

اقتصادهای در حال رشد جهان نمایم، به یقین روند جهانی شدن اقتصاد و تجارت با واکنش‌هایی مواجه خواهد شد. وی افزود: با بروز چنین موقعیتی، کسانی که بیش از همه از شیوع دوباره سیاست‌های اقتصادی حفاظتی متضرر می‌شوند، فقرای جهان خواهند بود. اما در کل جامعه جهانی در خطر از دست دادن منافع گسترش تجارت و مبادلات اقتصادی بین‌المللی قرار می‌گیرد.

کسوفی عنان یادآور شد که میانگین سطوح تعرفه‌های کشورهای صنعتی برای کالاهای صنعتی کشورهای در حال توسعه، بیش از تعرفه‌ای

است که آنها در مقابل واردات از کشورهای صنعتی اعمال می‌کنند. وی همچنین به رقم ۲۵۰ میلیارد دلار یارانه محصولات کشاورزی صادراتی کشورهای صنعتی اشاره کرد و گفت: این یارانه‌ها باعث تضعیف معاش کشاورزان کشورهای در حال توسعه می‌شود.

وی پیشنهاد کرد، همه مالیات‌ها و سهمیه‌ها درباره کشورهای بسیار فقیر و کمتر توسعه یافته برداشته شود.

دیرکل سازمان ملل ایجاد ارتباطی بین نیروهای بازار و ارزش‌های اجتماعی مشترک در جهان را شرط موفقیت گفت و گوهای تجاری دانست و افزود: کسانی که در سیاتل برای اعتراض جمع شده‌اند، به حق درباره محیط زیست، حقوق بشر و بهزیستی کارگران نگران هستند. آنچه باید انجام داد، ایجاد موانع جدید بر سر تجارت جهانی نیست، بلکه دولت‌های جهان باید عزم راسخ‌تری

برای مقابله مستقیم با موضوعات اجتماعی و سیاسی از خود نشان دهند و به سازمان‌هایی که برای این کار وجود دارند، منابع مالی و قدرت لازم را بدهند. سخنرانی رییس‌جمهوری آمریکا در نشست سیاتل نیز تا حدود زیادی تحت تأثیر تظاهرات خیابانی قرار گرفت. با وجود آنکه بحث اضافه کردن بند «کار» به مقررات سازمان جهانی تجارت از پیش توسط آمریکایی‌ها طراحی شده بود، اما

○ ۳۴ کشور قاره آمریکا علیه یارانه کالاهای صادراتی اروپا در بخش کشاورزی موضع مشترکی اتخاذ کردند و آن را اقدامی فدرقابلی تلقی کردند. اما اروپا قصد داشت با گنجاندن شرط امتیاط در ترمیم واردات محصولات غذایی آلوده، بحث یارانه صادرات محصولات کشاورزی را به انصراف بکشاند.

بیل کلیتون با استفاده از موقعیت فراهم شده به لحاظ تظاهرات در سیاتل گفت: سازمان جهانی تجارت باید بیش از پیش باز شود و در دسترس باشد. اگر این سازمان خواستار حمایت مردم است، باید اجازه دهد، مردم فعالیت‌های آن را ببینند و بشنوند.

وی افزود: سازمان جهانی تجارت باید اطمینان حاصل کند که تجارت آزاد سطح زندگی مردم را افزایش دهد و به معیارهای کار که نه تنها برای حقوق کارگران، بلکه برای حقوق بشر ضروری است، احترام بگذارد.

در همین حال کلیتون خواستار تمدید وقفه تجارت الکترونیکی و برخورد یکسان با بخش کشاورزی همانند سایر بخش‌های اقتصادی شد.

وی با اشاره به ضرورت روشن و عادلانه بودن مقررات گفت: جامعه بین‌المللی می‌تواند در نظامی قانونمند به همکاری خود ادامه دهد و به‌ویژه

کشورهای ثروتمند باید این مسؤولیت را بپذیرند که منافع اقتصاد جهانی به‌طور گسترده‌تری بین کشورها تقسیم شود و مردم عادی نیز بهره بیشتری از آن ببرند.

نگاهی به اجلاس سیاتل

به لحاظ فقدان نظرات یکسان در قبال موضوعات مطروحه در نشست سیاتل (محصولات کشاورزی، موضوع کار و حقوق کارگران، دسترسی به بازارهای

جهانی، آزادسازی تجارت، اقتصاد، سرمایه‌گذاری و سیاست‌های رقابتی)، این اجلاس بدون دستیابی به توافقی در زمینه

برگزاری دور جدید مذاکرات تجاری (با دستور کار مشخص) به کار خود پایان داد.

«کیت روکول» سخنگوی سازمان جهانی تجارت گفت: مذاکرات آزادسازی تجارت در سیاتل متوقف و قرار شد پس از تعطیلات میلاد مسیح در چارچوب سازمان جهانی تجارت در ژنو از سر گرفته شود.

برخی سازمان‌های بریاکتنده تظاهرات خیابانی سیاتل (طرفداران محیط زیست و حقوق کارگران) توقف و شکست اجلاس سیاتل را موفقیت بزرگی برای خود قلمداد کردند.

به گفته برخی دیپلمات‌ها، مذاکرات وزیران در زمینه مسایل کشاورزی، معیارهای کار، سرمایه‌گذاری و رقابت به بن‌بست رسید و در نهایت نیز بیانیه‌ای نداشت.

«ورنر مولر» وزیر اقتصاد آلمان، موضع و رفتار آمریکا و نیز روش کاری

در هزاره بعدی نمی‌تواند بدون توجه به صف‌آرایی این نیروها، تصمیمات اقتصادی، تجاری، سرمایه‌گذاری و... را اعمال کند.

برای برخی این پرسش مطرح است که آیا در هزاره سوم میلادی شعارهای مارکسیستی ربع دوم و سوم قرن بیستم مبنی بر «کارگران جهان متحد شوید» بار دیگر در کوچه و خیابان‌های غرب و شرق طنین افکننده می‌شود یا خیر؟ آزادی نقل و انتقال سرمایه که در سایر مقررات سازمان جهانی تجارت به مذاق شرکت‌های فراملیتی صادرکننده سرمایه خوش می‌آید، زیرا آنها بساط تولیدشان را در هر کجا که نیروی کار ارزان‌تر ببینند، می‌گسترانند. اگرچه از نظر کشورهای درحال توسعه فقیر که با کمبود منابع سرمایه‌گذاری روبه‌رو هستند، قابل تحسین می‌باشد، اما به قیمت بیکاری کارگران غربی و خسارات بیشتر به محیط زیست در کشورهای فقیر تمام می‌شود. به نظر نمی‌رسد که جامعه جهانی بتواند برای چنین چالش‌هایی، راهکارها و درمان‌هایی بیابد. مسلماً سازمان جهانی تجارت با شفاقت ساختن نحوه فعالیت خود و توجه به جامعه جهانی، می‌تواند مباحث جدیدی را برای رفع تنش‌های آتی در دستور کار خود قرار دهد.

با این وصف از آنجا که مقررات و توافقنامه‌های حاصله از دور گفت‌وگوهای اروگوئه، به‌طور کامل پیاده نشده است، نخستین حرکت باید اجرای آن ضوابط باشد و دور آتی گفت‌وگوهای آزادسازی تجارت چندجانبه همانند دور اروگوئه که هشت سال به‌طول انجامید، چندان سهل و کوتاه نخواهد بود.

کشورهای درحال توسعه و آمریکا عمل کرد.

در همین رابطه، «کیت روکول» سخنگوی سازمان جهانی تجارت گفت: گفت‌وگوها سال آینده در مقر این سازمان در ژنو ادامه می‌یابد، اما شکست مذاکرات سیاتل به این معنی است که گفت‌وگوهای ژنو بسیار محدودتر خواهد بود و موضوعات بسیار کمتری را دربرخواهد گرفت.

وی افزود: سازمان جهانی تجارت قصد دارد گفت‌وگو در زمینه بعضی موضوعات حساس را ادامه دهد، اما هنوز برنامه‌ای برای از سرگیری مذاکرات رسمی در تاریخی معین ندارد.

دورنمای آینده

آنچه مسلم است بحث آزادسازی تجارت جهانی همچنان ادامه خواهد داشت و حوزه‌های جدیدی مانند قوانین محیط زیست، حقوق بشر، تجارت خدمات، کمک به کشورهای بسیار فقیر و... را در هزاره سوم میلادی دربرخواهد گرفت. اما این موضوع که نگاه سازمان جهانی در نهایت به موضوع‌های اجتماعی معطوف خواهد شد، جای تفکر و تعمق دارد.

تظاهرکنندگان در سیاتل به ویژه گروه‌های حامی حفاظت محیط زیست و اتحادیه‌های کارگری در گذشته دشمنان یکدیگر تلقی می‌شدند، به‌ویژه اتحادیه‌های کارگری سازمان‌های حفظ محیط زیست را مزاحمان کار و تولید می‌دانستند که در نهایت فعالیت آنها هزینه‌های تولید را افزایش می‌دهد و به بیکاریشان می‌انجامد. اما در سیاتل دشمنان دیرینه در کنار یکدیگر قرار گرفتند، البته با اهداف و انگیزه‌های مختلف. آنچه مسلم است در برابر مقررات سازمان جهانی تجارت، نیروهای اجتماعی قد علم کرده‌اند و این سازمان

سازمان جهانی تجارت را عامل شکست نشست سیاتل خواند.

مولر گفت: آمریکا به شدت از منافع خود دفاع کرد و حاضر نشد هیچ‌گونه امتیازی برای دیگران قایل شود.

البته وی گفت که اتحادیه اروپا عقیده دارد به نتیجه ترسیدن در نشست سیاتل بهتر از به دست آوردن یک نتیجه بد است.

وی گفت: حتی پیشنهاد‌های اتحادیه اروپا در رابطه با فقیرترین کشورهای جهان نیز مورد قبول اجلاس واقع نشد. وزیر بازرگانی آمریکا نیز پس از این اجلاس با انتشار بیانیه‌ای ضمن اظهار ناامیدی از شکست مذاکرات سیاتل گفت: به رغم دشواری و پیچیدگی شدید مسایل مورد بحث، پیشرفت‌های مهمی ظرف هفته گذشته حاصل شد، اگرچه اختلاف‌نظرهای زیادی درباره مسایل گوناگون وجود داشت.

در همین حال «پیتیر گیلفورد» سخنگوی کمیسیون اتحادیه اروپا گفت: شرکت‌کنندگان در این کنفرانس به خاطر مسایل فراوان مطرح شده، به توافق دست نیافتند و زمان برای بحث درباره همه آنها کافی نبود.

وی شکست مذاکرات را به دشواری‌ها و ماهیت کار سازمان جهانی تجارت نسبت داد.

«پاسکال لامی» کمیسر اروپا در امور تجارت بین‌المللی گفت: اتحادیه اروپا خود را مسؤول شکست کنفرانس وزیران تجارت جهانی در سیاتل در دستیابی به توافقی در مورد دور جدید گفت‌وگوهای تجاری نمی‌داند.

لامی گفت: وجدان ما آسوده است، زیرا با گشاده‌رویی و برنامه کاری باز در این کنفرانس حضور یافتیم.

وی علت شکست کنفرانس را به مسایل مورد بررسی در آن نسبت داد و گفت: اتحادیه اروپا به عنوان پلی میان